



Tiltakspakke til særlig utsatte kommuner.

Trysil kommune har siden pandemien startet i mars i fjor sett det som avgjørende å formidle den situasjonen vårt næringsliv står i. I tillegg har vi tillatt oss å foreslå næringsrettede tiltak for å holde hjula i gang og bringe oss over kneika. Vi opplever å være særlig utsatt gjennom høy arbeidsledighet.

Koronaeffektene rammer forskjellig i de ulike næringer og har dermed også ulik virkning landet rundt. Flere næringer har ingen negative konsekvenser kanskje til og med økt omsetning, andre bedrifter rammes sterkt av pandemien.

Reiseliv, restaurant- og serveringsbransjen, aktivitetsbedrifter, overnattingsbedrifter mfl. er sterkt rammet av pandemikonsekvensene. Bedriftene sliter med bortfall av kunder og omsetning, støtteordningene dekker ikke de faktiske tap og det tæres på oppsparte midler. I tillegg vil de siste smitteverntiltakene gjøre det umulig å drive med lønnsomhet og situasjonen er kritisk for flere bedrifter. For disse kreves at det offentlige stiller målrettede økonomiske virkemidler til rådighet i ett mer langsiktig perspektiv enn tiltakene har hatt til nå.

Vi foreslår i dette notatet følgende nye tiltak:

- 1. Egen kompensasjonsordning for svært liten og liten bedrift**
- 2. Lønnstilskudd som en del av kompensasjonen**
- 3. Likviditetstilskudd**
- 4. Fjerne %tak på hvor mye en kan jobbe uten å miste stønad**
- 5. Forlengede permitteringsordninger**
- 6. Færre dager hvor arbeidsgiver har betalingsplikt**
- 7. Forlenge permitteringsregler utover 52 uker**
- 8. Lav serveringsmoms**
- 9. Bankgaranti/låneordninger**

Noen av landets reiselivskommuner har hatt høy arbeidsledighet siden mars i fjor. I morgen 12. januar blir det presentert nye tall fra NAV, som eksempel kan vi vise til at i Trysil kommune har ledigheten variert fra oppimot 25% til at det over lengre tid har ligget på drøyt 10%. Ved utgangen av desember viste tallene 10,7% ledighet i Trysil.

Situasjonen i spesielt utsatte kommuner krever spesielle tiltak. Dette er bakgrunnen for at vi på nytt henvender oss til sentrale myndigheter for å synliggjøre hvilke behov og utfordringer lokalsamfunn som Trysil og Øyer står overfor i starten av 2021.

- 1. Egen kompensasjonsordning for svært liten og liten bedrift.**

Kompensasjonsordningene vi har sett til nå har ikke truffet små bedrifter godt nok. Særlig har de ikke truffet de aller minste bedriftene. I kommuner som Trysil og Øyer er disse bedriftene svært viktige, de sysselsetter mange, er viktige kvinnearbeidsplasser og det er bedrifter innenfor svært mange ulike sektorer. Vår erfaring viser at de ofte driftes med små marginer og har ikke blitt fanget opp av kompensasjonsordningene på grunn av kriterier som: Fratrekking av egenandel, små fastekostnader (da lønn ikke kan innberegnes) og røde tall noen år og svarte i andre. I tillegg faller nystartede bedrifter og vekstbedrifter utenom kompensasjonsordningene.

Da regjering og storting innførte en kompensasjonsordning for bedriftene i kjølvannet av pandemiens utbrudd i mars 2020 satte de av inntil 50 milliarder kroner til dette tiltaket. Ved utgangen av august var kun 7 milliarder av disse midlene brukt. Dette er et av bevisene som finnes på at ordningen ikke har truffet godt nok. I en artikkel i DN 8/12- 2020 skriver postdoktor ved NHH Ole-Andreas Næss at «Fem selskaper har til sammen mottatt én milliard kroner i støtte. De har fått like mye støtte som 27.000 småbedrifter til sammen». I samme artikkel påpekes det også at disse fem selskapene som har fått mest ikke har betalt nevneverdig mye skatt til Norge de siste årene. Det bør blant annet på denne bakgrunn legges opp til en ny kompensasjonsordning som faktisk treffer de minste bedriftene, som vil redde lokale arbeidsplasser og som sørger for skatteinngang til fellesskapet.

En kan tenke seg ulike modeller for hvordan en slik ny kompensasjonsordning for de minste skal se ut, men følgende faktorer bør være på plass:

Krav til å være støtteberettiget:

- * Bedriftene må drive etter regelverket:
- * ikke skyldig offentlige avgifter og skatter.
- * sendt inn godkjente A-meldinger på sine ansatte
- * Arbeidskontrakter og ordnede arbeidsforhold med sine ansatte
- * OTP må være på plass, og innbetalt
- * maks 50 ansatte – (altså liten eller ekstra liten bedrift)

2. Lønnstilskudd som en del av kompensasjonen

En kan ta utgangspunktet i dagens kompensasjonsordning, med faste uunngåelige utgifter. Dette bør kombineres med et direkte lønnstilskudd til bedriftene. (Etter modell fra den danske ordningen som ble satt i gang i mars 2020). Et direkte lønnstilskudd til bedriftene på f.eks. 75% av lønnsutgiftene kan kobles mot krav om at bedriftene ikke har mulighet til å si opp eller permittere sine ansatte når de mottar tilskudd. Denne ordningen burde være så fleksibel at en kunne benytte seg av dette tilbudet i f.eks. en 3 måneders periode fra 1. februar 2021 og ut året – etter behov. Kriteriene i Danmark var at bedrifter som sto i fare for å måtte si opp 30% av de ansatte eller hadde 50% omsetningsfall kunne få slik støtte. En slik ordning vil også kunne medføre at færre har behov for en utvidelse av permitteringsordningen, som uansett må på plass raskt for å kunne hindre masseoppsigelser, konkurser og oppbud.

3. Likviditetstilskudd

Våre bedrifter melder nå om akutt likviditetskrise. Særlig er det serveringsbransjen som er hardt rammet, innenfor denne gruppen er det også særs kritisk for nyoppstarta bedrifter.

Rett før jul fikk Trysil kommune 750 000 kroner som en andel av de 250 millioner kroner som staten bevilget til kommuner med særs høy arbeidsledighet pga Covid-19. Disse midlene kommer veldig godt med, men vi se nå at vi har behov for ytterligere midler, som kommunene kan bevilge i form av likviditetstilskudd for å unngå konkurser og økt ledighet.

4. Fjerne %tak på hvor mye en kan jobbe uten å miste stønad

Arbeidstakere må sikres rettigheter gjennom tiltak som tar høyde for lang permittering, omstilling og kunnskapspåfylling, at de fortsatt sikres rettigheter som sjukelønn, feriepenger og pensjonsrettigheter. I tillegg bør dagpengesatsen legges på minimum 80%. Det bør vurderes å endre frafallsgrensen for utbetaling av dagpenger på 50%. Resultatet av at du i dag mister dagpengene dine ved å jobbe utover 50% er at flere blir deltidspermittert og mange jobber ufrivillig deltid. I denne særskilte situasjonen burde en vurdere å fjerne prosentsatsen og la folk jobbe så mye de får tilbud om, og så betale opp det de mangler på kontrakter/stillinger. Dette vil antagelig gjøre det billigere for staten (mindre permitteringsandel, færre arbeidsløse). Det bør kunne rigges som et prøveprosjekt f.eks. ut 2022. Trysil og Øyer kommuner kan godt være pilotkommuner for et slikt prosjekt. For bedriftene særlig i handel og service vil dette gjøre det enklere å møte et ganske uforutsigbart marked og ulikt smittetrykk. Vi må ha tillit til at dersom avtaler om arbeidslister og kontrakter er lovlig utformet kan dette være et positivt virkemiddel for å få flere i jobb.

5. Forlengede permitteringsordninger

Trysil og Øyer kommune mener at den nasjonale skjenkestoppen må følges opp med konkrete økonomiske tiltak. Serveringssteder var allerede før den nasjonale skjenkestoppen ble innført 4. januar 2021 svært presset, både ved at det er innført strenge regler for drift og fordi det har kommet mange oppfordringer fra myndigheter om å begrense opphold utenfor hjemmet.

6. Færre dager hvor arbeidsgiver har betalingsplikt

Flere av våre serveringssteder melder nå tilbake om en vanskelig likviditetssituasjon, permitteringer og i verste fall konkurser og oppbud. Serveringsbransjen er en svært viktig bransje i reiselivskommuner som vår med høyt antall ansatte, også i helårsarbeidsplasser. Vi vil derfor peke på følgende tiltak som vi mener bør på plass snarest: Gjeninnføring av permitteringsregler som i mars, med 2 varslingsdager og 2 dager med betalingsplikt for arbeidsgiver. Dette er et tiltak som ble vedtatt i mars, som vi vet fungerte mot massive konkurser og oppsigelser. Det vil umiddelbart hjelpe bedriftene ut av en vanskelig likviditetsmessige situasjon i en periode de vil ha minimal mulighet til å omsetning. Det vil samtidig trygge arbeidstakerne lønn ved at de får 100% lønn av NAV mellom dag 2 og 20.

7. Forlenge permitteringsregler utover 52 uker

Permitteringsreglene må forlenges utover 52 uker. Mange bedrifter og arbeidstakere står nå overfor en situasjon hvor oppsigelser kan være eneste mulig vei videre. Fortsatt er en del av arbeidstakerne som ble permittert midt i mars 2020 permittert. Andre har vært delvis tilbake

i jobb løpet av sommeren men er nå på nytt ute i permittering eller fått varsler om dette. Ved en oppsigelse vil arbeidsgiver være pliktig til å betale ordinærlønn i oppsigelsestiden. For mange bedrifter vil dette skjerpe en allerede vanskelig likviditetssituasjon, og for mange arbeidstakere vil dette bety at en fra før usikker situasjon blir mer usikker. Permitteringsreglene burde kunne gjelde ut oktober 2021 slik at en fikk en langsiktighet og trygghet rundt arbeidsforhold alle gjerne ønsker å opprettholde på andre siden av Covid-19. Dette tiltaket vil også i løpet av våren ha en likviditetsmessig innvirkning på bedriftene.

8. Lav serveringsmoms

Lav serveringsmoms. Det bør innføres lavserveringsmoms som et permanent tiltak for serveringsbransjen. Dette vil også kunne bedre likviditeten i bransjen og sørge for mer like konkurranseforhold mellom blant annet gatekjøkken/bensinstasjoner/takeaway-steder og de som driver med servering. I grensestrøkene vil det også være et tiltak som utjevner rammebetingelsene og gjør konkurranseforutsetningene likere der du i normal situasjon i realiteten har ett marked.

9. Bankgaranti/låneordninger

Kommunene får stadig tilbakemeldinger fra næringsaktører om at den statlige bankgarantien som ble opprettet i mars ikke kommer små næringsaktører til gode. Det legges så strenge krav til «lønnsomhet» og «levedyktige bedrifter» at de bedriftene som i mars kanskje var innenfor, men har holdt det gående ved oppsparte midler og som nå trenger hjelp – plutselig har havnet utenfor kriteriene for å få hjelp. Bedrifter innenfor Innovasjon Norge systemet er fornøyd med oppfølgingen, men en må endre IN sitt mandat dersom de skal kunne hjelpe tradisjonelle bedrifter, og bedrifter som vanligvis ikke faller innenfor deres virkefelt. Her må stortinget og regjeringen komme med ett nytt mandat, og nye regler for hva som skal regnes som en levedyktig bedrift vi skal få gjennom krisen.

Trysil og Øyer 11. januar 2021.

Erik Sletten
Ordfører Trysil

Jon Halvor Midtmageli
Ordfører Øyer

Stine Akre
Varaordfører Trysil

Nisveta Tiro
Varaordfører Øyer